

Lapvég

Érettségi vizsga, 1993. Szóbeli, hogy kicsit bonyolítsuk is a dolgot, magyar nyelv és irodalomból. Elnökünk jeles irodalomtörténész, jókat mulat és őszintén érdeklődik. Reneszánsz és Mikszáth, van itt minden, emberünk, mármint elnökünk, J&J figyel és tanul, nem ártalmas az teljességgel, ha egy elméleti ember a Kvassay Szakközépiskolában visszazökken a való világba. Nézzük kicsit konkrétan. Bejön Schindler András, diák, hogy a nyelv területi és társadalmi tagolódásáról beszéljen. Beszél is, összevissza, mindent mond, ami éppen eszébe jut. Hiszen én kötöttem a lelkükre nekik a vizsga előtt, csak beszéljenek, beszéljenek, abból nem lehet nagy baj. Az már más kérdés, hogy csupa hülyeség jut az eszükbe. Elnökünk előbb szelíden és megértően, később hangosan és magába feledkezve kacarászik, majd röhög, szeméből a könny kicsordul. Attól tarthatni, Schindlernek vagy az ebédje, vagy a vacsorája bú lesz, lehet. Menteném a helyzetet, mondom az áldott gyermeknek, vannak nyelvjasások, amelyekben a gatyát gacsának, a tükröt tyükörnek mondják. Hallgat a jelölt. S próbálkoznék megint, vannak a nyelvjárások között lexikai eltérések, például. Hallgat a jelölt. Hogy mondják például egyes területeken azt, hogy krumplic? A deák rávágja, tyumpli. Az elnök fölpattan, könnyei patakszik meggyötört orcáján, bugyborékoló röhögések közepette kicsörtet a teremből. A készülő néhány diákok dermedt döbbenettel figyelik a megkerült érettségi méltóságot.

Próbálnám a helyzetet menteni, ha lehet menteni egy helyzetet, mit mondjak, engem is ráz a röhögés. Újabb kérdés feltételén mesterkedem. Vannak a nyelvjárások között ragozási eltérések is, kedves András. Mondj egy határozóragot! Legényünk azonban még csak a lexikai eltéréseknél tarthat, mert csillogó szemmel vágja rá a megoldást: tik. Ennyit már az én elgyötört idegrendszerem sem bír el, az ablakon kihajolva visítok, röhögök, van ebben kétségbeesés, fáradság, s van jó értelemben vett vidámság is.

Visszaülök végül a helyemre, ránézek a jelöltre, nem bírom ki, kezdem előlről a röhögést. Végül meg tudok szólalni, de csak annyit mondok, Schindler fiam, mars ki! Kotródik is kifelé a tréfás beszédű diák, ám vesztére az előkbe botlik, hallom, ahogy harsányan röhögnek a folyosón, ők ketten, jelölt és elnök. S falfehér arccal, gyanakvó szemekkel figyel az asztal túlsó oldalán a következő jelölt – áldozat.

ZALÁN TIBOR